

Muz 94

7

LÉGVÉDELMI
utasításai alap-
művet *legoltalmi*

AKAD. TUD. KÖNYVTÁR
ARCHIVUM

Lelt. sz.: 1303

Segédletnek minősített és kiadását lég-
oltalmi szempontból engedélyezte
(608/O. L. P./c.—1936.)

II
90
D
278

LÉGOLTALMI
KÉZIKÖNYV

8. füzet.

A lakóház légoltalma

- I. Épületek berendezése.
- II. A lakóház légoltalmi szervezete.
- III. A lakóház légoltalmának előkészítése és végrehajtása.

1536

A „LÉGOLTALMI UTASÍTÁS“
figyelembevételével szerkesztette:

Pap J. Ottó.

A M. KIR. KÖZPONTI
STATISZTIKAI HIVATAL
KÖNYVTÁRA

SZALAY ÉS TÁRSA

**lég- és gázvé-
delmi műszaki
szaküzlet**

Az összes lég- és gázvédelmi
szakfelszerelések, riasztó eszkö-
zök és berendezések, elsötétítő
anyagok, tűzoltó felszerelések,
lángmentesítő anyagok, óvó-
helyek berendezései, nyílás-záró
szerkezetek, egyéni felszerelések,
egészségügyi cikkek. stb. stb.

**Budapest, V.,
Alkotmány-utca 12**

**Telefon:
111-715**

M. KIR. KÖZP. STATISZTIKAI HIV.
KÖNYVTÁRA.

1941 évi napló 824 szám

vétel - csere - ajándék - köteles pl.

Bondai Beruwallner ny. tól.

Ha lakást akarsz bérelni, első kérdésed legyen, hogy van-e a házban óvóhely?

Amikor néhány évvel ezelőtt országszerte megindult az építkezés, nem egyszer olvashattuk és nem egyszer hallhattuk, hogy építessünk családi házat, vegyünk örök'akást, mert: „az én házam, az én váram!” Ez akkor volt, amikor még a világ az „örök béke” jelszavától visszhangzott; akkor, amikor még különböző politikai pártok „általános lefegyverzéssel” kecségtették a hiszékenyeket.

Azóta nagyot fordult a világ és a romboló-, gyújtó- és gázbomba hatásainak megismerése után (2. 3. és 4. füzet), mi sem természetesebb, hogy előbb idézett — a lakóházra vonatkozó — mondás csak az esetben helytálló és „házamat”, illetve „lakásomat” csak az esetben minősíthetem „váram”-má is, ha az békében és háborúban — légi támadások alatt — egyaránt nemcsak kényelmet, hanem *életbiztonságot* és lehetőleg *ragyonbiztonságot is nyújt*.

E füzet a honi légoltalom *legkisebb* és minden tekintetben *önvédelemre* utalt egységének: a lakóház lakóinak teendőire vonatkozó útmutatásokat tárgyalja. Bár ezeket az útmutatásokat már az egyes többi füzetekben is megtaláljuk, — de elsősorban — mégis szükséges ezeket a teendőket újjólag és egy helyen, kiegészítve tárgyalni.

8. füzet.

A M. KIR. KÖZPONTI
STATISZTIKAI HIVATAL
KÖNYVTÁRA

A lakóház *fejrése* diktálja a szükséges légoltalmi teendő mérvét, mert a támadó szempontjából *elsőrendű* célpontok körében vagy *sűrűn beépített* területeken nő a veszélyeztetettsége.

Miután minden egyes eshetőségekre itt kitérni nem lehet, a továbbiakban egy nagy, régi építkezésű és veszélyeztetett körzetben lévő lakóházat vettem tárgyalásom alapjául. Fejtegetéseim természetesen csak *támpontok*, melyek mindenkor a helyzethez mérten vehetők irányadóul.

Lég- és harcgázvédelmi

egészségügyi mentőfelszerelések

Gázsebcsomagok

Járőr és gázorvosi táskák

Óvóhelyi, háztartási, tűzoltói és egyéb üzemi mentőládák hivatalos előírás szerint és kivételben. Kötszerek utánpótlás. Hordágyak stb.

Kérjen árajánlatot!

MÖNE Orvosi Műszerüzem és Kórházberendező rt.

Budapest Üllői-ut 1 Debrecen Ferenc József-ut 41

Telefon: 186-396.

Telefon: 10-26.

I.

ÉPÜLETEK BERENDEZÉSE.

Mindenfajta bomba elsősorban a *tetőzetet*, majd *padlást* veszélyezteti és ezeken való áthatolás után lejjebb, vagy a padlás beton szerkezetén robban. Ezek szerint elsősorban a *padlástér* célirányos berendezése, az életbiztonságot nyújtó *óvóhely*, majd *egyéb épületrészek*, végül pedig *az utvar és melléképületek* berendezésének tárgyalására térünk.

1. A padlás légottalma.

Rombolóbombák hatása elleni egyedüli teendő a padlás födémének kiegészítése 10 cm vastagságú, párkányon túl nyúló *vasbetonlemezzel*, amely talán *könnyebb* bombafajtáknak **ellentáll**, *nehesebb* bombák átütőerejét pedig csökkenti. Vasbetonfödém természetesen a padláson robbanó gáz- és gyújtóbombák továbbhatását is akadályozza.

Jól szellőző padlástér *gázbombák* iránt érzéketlen. Nem így *gyújtóbombákkal* szemben. Főleg utóbbiak hatása ellen kell a padláson azokat a megelőző rendszabályokat fogantatósítani, amelyek: a következőkben újfólag ismertetek.

A padlás lomtalanítása, illetve ottan csak a legszüksége-

sebb tárgyaknak — könnyen áttekinthető — rendben való elhelyezésével egy nagy lépést teszünk nemcsak a gyújtóbomba, hanem az általános tűzbiztonság felé is.

Eltávolítható faalkatrészeket pótoljunk acél- vagy vasbetonalkatrészekkel, a padlásfülkéket elválasztó faléceztést pedig merevszövetű sodronyhálóval. Fapallókat mellőzzük!

El nem távolítható, tehát *beépített* faalkatrészek felületét gyaluljuk, illetve *impregnáljuk*.

Új építkezéseknél az előbb leírtakat feltétlenül vegyük tekintetbe! A padlástéren tárolt anyagot úgy kell elhelyezni, hogy az könnyen áttekinthető legyen és a közlekedést semmi körülmények között ne zavarja.

A padláson *homokot* tároljunk, a padlóját pedig hintsük fel néhány centiméter vastagságban homokkal, amely a gyújtóbomba tüzeinek szétfolyását gátolja.

2. Az óvóhely.

Minden lakóháznak legyen egy vagy több óvóhelye, amelyekben az összes lakók „légvédelmi riadó” esetén menedéket találnak.

Az életbiztonságot nyújtó helyiségek kiválasztását és berendezését *késedelem nélkül* kell foganatosítani. Ezt *követeljük* saját és családunk érdekében a háztulajdonostól, akinek módjában áll aránylag kevés befektetéssel ezen elemi erkölcsi kötelességének eleget tenni.

Az óvóhellyel szemben támasztott követelményeket a 2. 3. és 4. füzetek részletesen tárgyalják.

3. Egyéb épületrészek légoltalma.

Nagyobb épületeknél a légoltalom *tűzvédelmi* teendőit *emeletenkint* is készítsük elő! A tűzvédelmi eszközök (víz- és homoktartályok, ásók, tűzcsapók, kézi-tűzoltókészülékek), és *anyagok* (víz, homok stb.) minden emelet (egyéb épületrész) részére rendelkezésére álljanak.

Az *elsötétítés* foganatosításához szükséges *anyagok* (az ablakfedést szolgáló karton, szövet stb.) *célszerűen előkészítve* (a nemez vagy szövet az ablak vagy egyéb nyílás nagyságának megfelelően keretbe foglalva) legyenek kéznél, tehát nem a padláson, vagy a pincékben raktározva. Az elsötétítési berendezések vagy a lakás háztulajdonosai leltárához tartoznak, vagy pedig a bérlő szerzi be azokat, aki elköltözése esetében ezeket az új bérlőnek vagy háztulajdonosnak átadja. Jelöljük meg azokat a lámpákat, amelyeket „csökkentett világítás” (lásd 5. füzet) elrendelésekor kicsavarunk!

A robbanás okozta omladék eltakarításához szükséges szerszámokat úgy, mint minden egyéb légoltalmi berendezést és eszközt már békében kell beszerezni, mert a „légvédelmi” készülség” elrendelésekor arra sem idő, sem pedig alkalom nem lesz. Karbantartásukra és tárolásukra fordítsuk a legnagyobb gondot!

4. Udvarok és melléképületek légoltalma.

A 9-ik füzetben olvashatjuk, hogy *udvarokon* — légoltalom szempontjából is — első követelmény: a *rend és tisztaság!* Semmi felesleges holmi, szerszám stb. ott ne heverjen szerteszét.

Az udvar több helyén tartályokba helyezett homok és szerszám megadja a lehetőséget, hogy az udvarba csapódó *gyúj-*
8. füzet.

tóbomba hatását elfojthassuk. Ugyancsak az udvaron *szerte-szórta*n elhelyezett tartályokban álljon víz, tűzoltáshoz rendelkezésre. E célt szolgálhatja természetesen egy bővizű medence is.

Melléképületek, tehát raktárak, istállók, ólak, stb. légmentesítésére és szellőztetésére leegyszerűsítve a már leírt elvek szerint történik. Ha tekintetbe vesszük, hogy éppen a melléképületben tároljuk a megélhetésünket szolgáló eszközöket és anyagokat, az istállókban és ólakban pedig — jelentékeny értéket képviselő — állatállományunkat, beláthatjuk, hogy a melléképületek légmentesítése tulajdonképpen létkérdés, tehát ne tekintjük e feladatunkat másodrendűnek!

Melléképületek általános légmentesítési követelménye a *szét-szórta* telepítés. Egy rombolóbomba egyszerre ne okozzon kárt több összezsúfolt épületben, a gázbomba anyagát — a harc-gázt — tekintve pedig szétszórta telepítés esetében, nem reked meg a fertőző anyag. Egymástól távolabb álló épületeknél a gyújtóbomba sem veszélyezteti az *összes* épületeket, az oltás pedig könnyen foganatosítható.

Mellőzzük a fából épített épületeket! *Vályogfal* ajánlatosabb a fánál. A vályogfal ugyanis tűzálló és lazaságával enyhíti a romboló hatást, emellett pedig ennek az anyagnak nincsen repeszhatása. Ha faépületeket nem *mellőzhetünk*, ez esetben a faalkatrészek impregnálása szükséges.

A raktárakban tárolt anyag minemőségétől függ, hogy az illető raktárnál melyik bombafajta hatása elleni oltalmazására helyezzük a fősúlyt. Ismerve a 2., 3. és 4. füzetek tartalmának lényegét, rájöhethetünk, hogy nem mindenütt szükséges — márcsak esetleges költségkímélés szempontjából is — *egyetemes* légmentesítést szervezni. Áll ez különösen olyan épületeknél, melyekben élőlények nem tartózkodhatnak.

II.

A LAKÓHÁZ LÉGOLTALMI SZERVEZETE.

Nem lehet kétséges, hogy előbbi részben leírt légoltalmi teendők nem hajthatók végre ötletszerűen, hanem csak nagy gondnal és körültekintéssel, miért is ezek fozzes *szervezést és vezetést* követelnek.

1. A ház légoltalmi parancsnoka.

Minden bérháznak legyen egy „épület légoltalmi parancsnoka“, aki a ház légoltalmát *megszervezi* és azt békében (előkészület) és háborúban (végrehajtás) *vezeti*.

Rátermettség, kötelességtudás és felelősségérzet hassa át azt az egyént, akire a lakók megkérdezése után a „Légoltalmi Liga“ a „ház légoltalmi parancsnok“-ának tisztét bízva. Tartsa állandóan szem előtt, hogy reá van bízva a ház összes lakóinak élet- és vagyonbiztonsága.

Nemcsak feladata, hanem *kötelessége* — törvényes kere- ten belül — mindazon teendők végrehajtása, amelyeket a lakóház légoltalma megkövetel. Ezért minden egyes lakó — nemre, korra és foglalkozásra (hivatásra) való tekintet nélkül — légoltalom szempontjából *feltétlen engedelmisséggel* tartozik neki! A hajón is csak egy ember parancsolhat: a ka-

pítány. Ez a házban — légoltalmi szempontból — a légoltalmi parancsnok. Ezt megköveteli az egész ház és az egyén élet- vagy önbiztonsága.

Ki legyen a ház légoltalmi parancsnoka? Olyan érettkorú *férfi*, aki nem *hadköteles* és foglalkozását (hivatását) a lakóházban folytatja. Légoltalmi kiképzése *okvetlenül* szükséges, mert feladatköre — mint majd olvashatjuk — olyan sokoldalú, hogy csak szakképzettséggel tudja a ház légoltalmát helyesen irányítani és vezetni.

Mindenek előtt felelős a hatóságok által kiadott légoltalmi rendelkezések végrehajtásáért. Tudjuk, hogy a légoltalmi rendelkezések végrehajtásának megtagadása, vagy ezek pongyola végrehajtása a légvédelmi törvény büntetőszakaszainak érvényesítését vonja maga után. Szükség esetén tehát a rendelkezések végrehajtásakor igénybe veheti az illetékes hivatalos szerveket (a „légvédelmi törvény“ és annak végrehajtási utasítását olvasd! a 10. füzet I függelékében).

2. Az épület légoltalmi őrség.

A „Légoltalmi Utasítás“-ban foglaltak szerint a lakóház (épület légoltalmára hivatott légoltalmi szolgálatosok) vagy ilyenek híján a L. L. tagok (lakóházanként, épületenként) *légoltalmi őrségeket* alkotnak. Ezek hivatottak az épületben szükségessé váló tűzoltó-, mentő-, elsősegély-, egyszerűbb műszaki- és gázvédelmi munkálatok azonnali elvégzésére.

Nők is lehetnek az épület légoltalmi őrség tagjai, akik főképen az elsősegélynyújtást és mentést végezzék.

Az épület légoltalmi őrség felszereléséről az épület tulajdonos — a lakók megterhelése nélkül — köteles gondoskodni.

Az épület légoltalmi őrség szervezése a „Légoltalmi Liga“ útján történik.

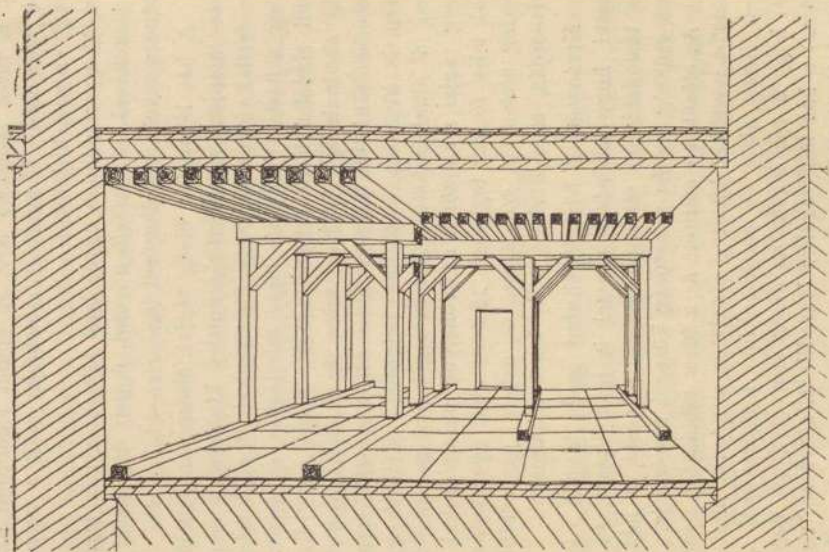
E füzet táblázata egy, az épület légoltalmi parancsnokának ajánlható „Kimutatás“, amelyben csak a beszerzendők nevei várnak kitöltésre.

Ahogy minden egyes lakó köteles a ház légoltalmi parancsnokának utasításait követni, éppen úgy betartandók segédközegeinek rendelkezései is.

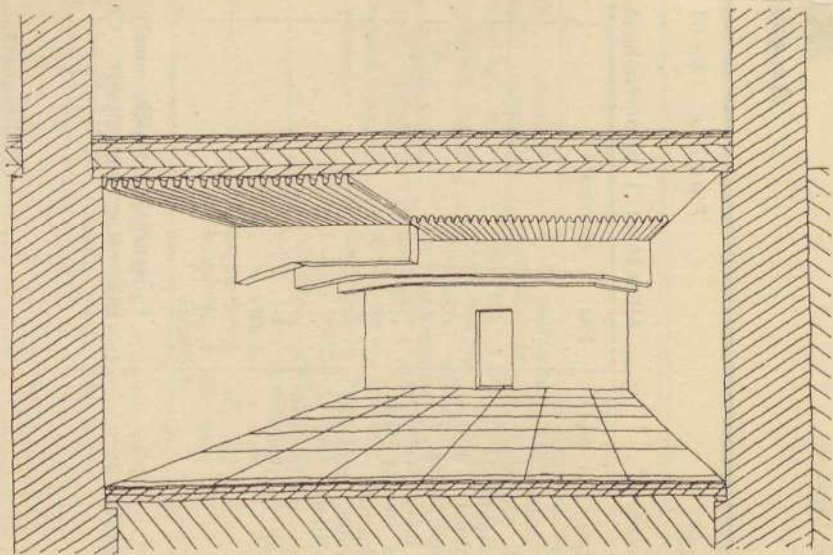
A ház légoltalmi őrség tagjai elsősorban önkéntes jelentkezés alapján, *rátermettség* szerint kiválasztva *nem hadköteles* férfiak legyenek, akik hivatásukat (foglalkozásukat lehetőleg a házban végzik, hogy mindenkor a legrövidebb időn belül riadóhelyükre érkezhessenek. Tény, hogy ilyen férfiak alig akadnak egy házban, miért is a *nők* igénybevétele lép előtérbe. Külföldi tapasztalatok azt mutatják, hogy nők e téren is kiválóan megállják helyüket. Érettebb gyerekek is igen jól alkalmazhatók. A ház légoltalmi parancsnoka, a tűz-őrség tagjai, a kapuőr és az óvóhelyek parancsnokai amennyire csak lehet férfiak legyenek. 18 éven aluli gyerekeket összekötő, esetleg biztonsági szolgálatra és egyéb egyszerűbb munkára (vízhordás, sebesültvivés stb.) lehet alkalmazni.

Kívánatos, a házi légoltalmi őrség tagjait *karszalaggal* ellátni, hogy fellépésüket ezzel is igazolhassák és így hathatós támogatásban részesülhessenek nemcsak a ház lakói, hanem szükség esetén a hatóság közegei részéről is.

Az előzőekben említett és e füzet táblázatát képező „Kimutatás“-t nevekkal kitöltve ajánlatos mindenki által látható helyen (kapu alatt és emeletenkint) kifüggeszteni. Természetes, hogy a ház légoltalmi őrség szervezetének nagysága (létszáma) a ház nagyságához igazodik. E szervezet nagyságát és tagozását egyébként maga a szükségesség és célszerűség is diktálja.

Síkfödémű pince aláfödémzése ácsszerkezettel.

Síkfödémű pince aláfödémzése vasbeton-mestergerendákkal és hullámlemezzel.

.....ker..... utca szám.

A „légvédelmi riadó“ jele :

A „légi veszély elmúlt“ jele :

Pap J. Ottó: „Légoltalmi Kézikönyv“.

5. számú táblázat.

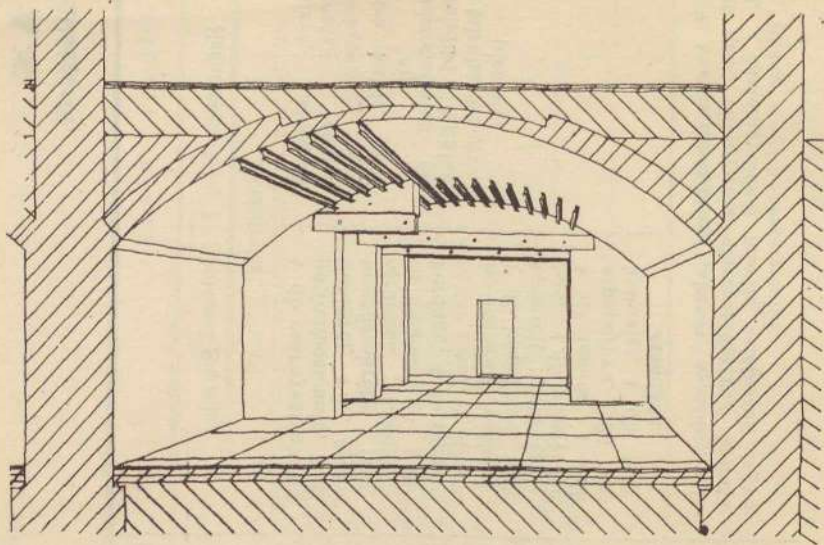
K I M U T A T A S

Az épület légoltalmi felkészültségéről.

Épület légoltalmi őrség :			Megjegyzés	
Feladata:	Állománya: 1 parancsnok és fő.	Személyi	S z a k	
<p>Az épületre eső <i>gyújtóbombák</i> azonnali elfojtása, keletkező tüzek eloltása. Sebesüléseknél és gáz-sérüléseknél elsősegélynyújtás. Kisebb mérvű rombolásoknál mentés, eltakarítás, Egyszerűbb műszaki (gáz-, villany-, vízvezeték) és gáztalanító munkák végzése.</p>	Pk.:			
	Beosztottak:			
Megjegyzés:	* Személyi tartalék, amely helyettesítés, ill. felváltás célját szolgálja.	<p>Szükségelték:</p> <p>gázálarc, acélsisak, szelőkötöző csomag, gázsebesomag, vízmentes kabát, jelzősíp. A házirendőrnök (segédrendőri hatalommal felruházott egyén) pisztoly.</p>	<p>Felszerelés:</p> <p>1 db. szárnyszivattyús puttonfecskendő, 3 m tömlővel, 1 db. üzemi mentőszekrény (gáz-sérülések elsősegélyre kiegészítve), 1 db. hordágy, 4 db. hosszúnyelű lapát, 2 darab hosszúnyelű esakány, 1 db. kézfűrés, 1 db. szigetelt nyelű csipológó, 4 db. vizesveder, 1 m³ homok, 1 zsák árpapelyva, 25 kg. klórmész, 1 db. szer számláda.</p>	
	* A szerszámládában lakatos, asztalos, valamint gáz-, villany- és vízvezeték szerelő szerszámok a házfelügyelőnél mindig találhatóak legyenek, illetve e célra beszerzendők.			

.....193..... év hó napján

Dongaboltozatos aláfödémzés beépített fanyelvekkel és vasgerenda-sorozattal.

III.

A LAKÓHÁZ LÉGOLTALMÁNAK ELŐKÉSZÍTÉSE ÉS VÉGREHAJTÁSA.

A légoltalom *kellő időben* csak az esetben működőképes, ha elő van készítve. Így a lakóházban is sok teendő akad, melyeket már részben *békében*, részben pedig a „légvédelmi készütség“ elrendelésével kell végrehajtani, hogy „légvédelmi riadó“ esetén az épület teljesen vértelve álljon.

1. Békében.

Az első teendő, hogy kijelöltessék a ház *légoltalmi parancsnoka*, aki igyekezzék, — ha nem volt még alkalma *légoltalmi tanfolyamot* hallgatni, — a szükséges alap- és szakismerteket mielőbb elsajátítani. Ezután megalkotja nagyjából a lakóház *légoltalmi őrségét*; megállapítja ugyanis, hogy milyen szervezetűre és erősségűre van szüksége. Eszerint szervezi meg elsősorban önként jelentkezőkből az őrséget. Ha nem volna kellő számú önként jelentkező, ez esetben a saját belátása szerint kiválasztja a szükséges személyeket. Rátermetten, nem hadköteles és lehetőleg oly egyéneket válasszon, akiknek munkahelye helyben (a házban) van. Az őrség tagjai *légoltalmi* hivatásukat ne tekintsék tehernek, hanem megtiszteltetésnek. Ne feledjük, hogy a légoltalmi őrség felelősségteljes munkára.

hivatott! Olyan munkára, amely nem bízható akárkire.

A következő teendő, a légoltalmi őrség tagjainak *kiképzése*, működésüknek részletes megállapítása és ezzel egyidőben a teendők *gyakorlása*. Ugy az oktatás, mint a gyakorlat olyan időben történjék, amikor az nem zavarja a rendes életfolyamatot.

Az oktatási idő és gyakorlási alkalmak csak a legszükségesebb mérvben állapíttassanak meg. Ily alkalmakkor ismereti a ház légoltalmi parancsnoka egyúttal az időnként érkező légoltalmi rendeleteket. Óvórendszabályok közlése, egyéni és általános magatartási rendszabályok iskolázása egészítik ki az oktatásokat. Túlhaladná e könyv keretét, ha a szervezés, gyakorlatok és oktatás mikéntjébe bocsátkoznánk.

A személyi résztől elválaszthatatlanok az anyagi vonatkozású kérdések, úgy mint: a légoltalmi anyagok és eszközök beszerzése, karbantartása, illetve ezek utánpótlása. Tekintettel, hogy elsősorban a háztulajdonos felelős a lakó élet- és vagyonbiztonságáért, így az ő kötelessége — törvény szerint is — házát építészeti és berendezésileg is a bombabiztonság illetve, a légoltalmi követelményeknek megfelelően karba helyezni. Ehhez tartozik a 2., 3., 4. és 5. füzetekben is foglalt építészeti (egyéb) követelményeken kívül a ház légoltalmi őrség felszerelésének (lásd e füzet táblázatát!) beszerzése és a szükséges segédeszközök (ásó, gereblye, vödörök, homok stb.) biztosítása. A ház lakói legyenek a háztulajdonos segítségére és szükségeszközöknek alkalmas tárgyakat (használaton kívüli vödörök) bocsássák rendelkezésére. A légoltalmi eszközök és anyagok karbantartása az e célra kijelölt egyének kötelessége.

A lakók szintén tegyék meg a szükséges előkészületeket. Elsősorban szerezzék be az *elsötétítéssel* kapcsolatos eszközö-

ket- (lásd 5. füzet), azután pedig állapítsák meg, hogy mit visznek majd az óvóhelyre.

A ház légoltalmi parancsnoka időnkint ellenőrzi az összes előkészületeket és az anyag megfelelő voltát. Félévenként tartson — ha időközben nagyobb légvédelmi gyakorlat nem lett volna — a házon belül épület légoltalmi gyakorlatot.

2. „Légvédelmi készütség“ elrendelésétől.

Gondos béke előmunkálatoknak gyümölcse „légvédelmi készütség“ elrendelésekor a légoltalom csapásszerű, de nyugodt végrehajtása. A ház légoltalmi parancsnoka a lakóknak újból kihirdeti a szükséges rendeleteket és felszólítja kötelemeik pontos betartására, majd ellenőrzi az összes előkészületeket és ügyel az előírások szabályszerű végrehajtására.

A *légoltalmi őrség* a tárolt és karbantartott anyagot az előre ki- és megjelölt helyére viszi. Egyéni felszerelését a riadóhelyen vagy lakásán készenlétben helyezi.

A *lakók* foganatosítják a csökkentett világítást. Kicsavarják az előre megjelölt lámpákat és felszerelik a fényhatároló ernyőket, valamint a függönyöket.

Az *óvóhelyre* viendő holmikát összerakják és kéznél tartják. A lehetőséghez mérten vidékre küldik az aggodat, betegeket és gyermekeket. A padlásról lehozzák az esetleg még fentmaradt tárgyakat, hogy ottan semmi se maradjon.

3. „Légvédelmi riadó“ jelre.

Amikor a „légvédelmi riadó“ jel elhangzik, a ház légoltalmi szervei elfoglalják riadóhelyeiket. Az őrségek parancsnokai az ellenőrző ház légoltalmi parancsnokának jelentik a készenlét elfoglalását.

A lakók *nyugodtan* és *rendben* levonulnak az óvóhelyekre. Mielőtt lakásukat elhagyják, eloltják a világítást, villanyt, petróleumlámpát stb. (a gázt elzárják, így lehetőleg a kályhában esetleg égő tüzet), a lakás ajtaját pedig becsukják, de *nem* zárják le.

Az *óvóhely parancsnoka* ellenőrzi, hogy mindenki az óvóhelyen van-e és erről — a lehetőséghez képest — jelentést tesz a ház légoltalmi parancsnokának és egyúttal közli a *szabad* férőhelyek számát.

Nagy házak lakói emeletenként az előre kijelölt *tűz- és vagonőrt* hagyják vissza.

A kapu alatt felállított *kapuőr* feladata, az utcáról a kapu alá menekülőket megakadályozni abban, hogy az emeletre menjenek. Amennyiben a ház óvóhelyének férőhelyei megengedik, a menedéket keresőknek megengedi, hogy az óvóhelyre menjenek, illetve azokat segédközege által odakisérteti.

Bárki, bármily házba menekül, feltétlen engedelmességgel tartozik a menedéket nyújtó ház légoltalmi parancsnokának. Légvédelmi riadó alatt — kiképzéséhez mérten — légoltalmi műveletokra is fogható.

Ha *gyújtóbomba* esett volna a házra, a tűzörség azonnal működésbe lép.

Házbeomlás, vagy egyéb bombaokozta *rongálás* esetén a ház légoltalmi parancsnoka intézkedik a sebesültek mentésére. Egyéb munka a légitámadás alatt nem akad. Szükség esetén, a légoltalmi örségbe be nem osztottak közül erre rátermett embereket, a ház légoltalmi parancsnoka kirendeli a működő örség megerősítésére, illetőleg annak támogatására.

Légi támadás alatt az óvóhelyen *kívül* tartózkodóknak legalább *gázálarccal* való felszerelése kívánatos.

4. „Légi veszély elmúlt!” jelre.

Erre a lakók csak akkor hagyják el az óvóhelyet, ha a ház sértetlen maradt és a környékén gázveszély nincsen. *Az óvóhely elhagyására mindenkor csak a ház légoltalmi parancsnoka adhat engedélyt.*

Tűz esetén a nem közvetlenül érdekelt lakók lehetőleg az óvóhelyen maradjanak, hogy ne zavarják a tűzoltást.

Ha a ház *megrongálódott*, megkezdődik az eltakarítás és helyreállítás. A megrongált vagy veszélyeztetett házrész lakói maradjanak az óvóhelyen, vagy menjenek ismerősökhöz, esetleg szomszédokhoz.

Gáztámadás esetén gondoskodjunk a gáztalanításról és csak ezután engedjük a lakókat az óvóhelyről a lakásokba. Az óvóhelyeket, így a lakásokat is mindenkor jól szellőztessük!

A fontos az, hogy mielőbb rendes kerékvágásba jusson a lakóház lakóinak élete. A ház légoltalmi parancsnoka a *legnagyobb eréllyel* akadályozza meg, hogy baj esetén felüsse fejét a vakrémület, vagy fejetlenség. Ő gondoskodik a megfelelő segítségről, megnyugtatta a károsultakat és elhelyezi őket. A többi lakó dolga után megy és nem rímánkodik, hanem a ház légoltalmi parancsnokának irányítása szerint szintén segít, ahol és ahogyan a szükség megkívánja. A ház lakói veszély esetében egy családot képeznek, amelyben egyik a másikat segíti, de a családfő — a légoltalmi parancsnok — rendelkezéseit a legpontosabban teljesítsék. A veszély, a sorscsapás pillanatában a higgadtság, a fegyelmezettség és feltétlen engedelmesség elsőrangú követelmény. Csak ilyen magatartás esetén határolható a veszély és csökkenthető a kár!

Családi házak vagy különálló *kisebb házak* lakóira elvileg ugyanaz vonatkozik, mint nagyobb épületekre és azok lakóira. Ezekben is az első követelmény, hogy egy erre alkalmas személy lelkiismeretesen és célirányosan vezesse a házi légtalmát.

Egyének általános magatartására, vagy akiket a „légvédelmi riadó” az utcán, vagy egyéb nyilvános helyen ér, a 6. füzet, valamint a 10. füzet harmadik függeléke nyújt tájékoztatást.

„PYROSAN“

tűz ellen védő faimpregnáló

anyag. Gázvédelmi pincék talajviz- és talajnedvesség elleni

szigetelése

Posnansky és Strelitz r.-t.

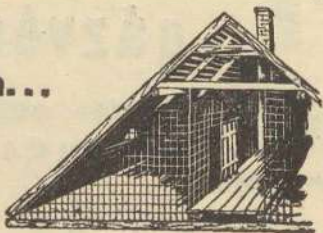
**aszfalt-, fedéllemez- és
kátrányvegyitermék-gyár**

Budapest, V., Zsitvay Leó-u. 13

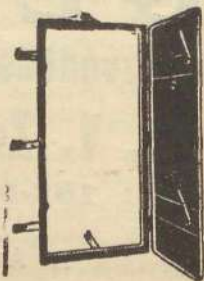
Telefon: 122-829, 128-285.

Légoztalom!

Padlásan...

Pincében...

Mindenütt:

HAIDEKKER

Budapest,
Andrássy-út 21. Kerepesi-út 58.

Lég- és gázvédelem

összes eszközei és
berendezései:

„IGÉVÉ”

ipari- és gázvédőeszközök Kft.-nál

Budapest, V. Zrínyi-utca 7.

Telefon: 182-017 és 180-443

Az Auergesellschaft Ber-
lin egyedárusítója.

A „Mercur” műsz. és
vegyipari rt. lerakata.

**Kérjen képes
prospektust!**

Az 1., 7., 8., 9. és 10. füzetek — a szerzői jog védelme alatt álló — táblázatait és kimutatásait légoltalmi oktatásoknál igen jól használható segédletnek kinálkoznak. Ezért azok — három nagyságban — külön nyomtatványként is kaphatók.

I (iskolai) 59·4×84 cm (magyar szabvány **A₁**),

E (emlékeztető) 42×59·4 cm (magyar szabvány **A₂**) és

Z (zseb) 30×21 cm magyar szabvány **A₃** nagyságokban.

Az „**I**” nagyság (pl. tan.- oktató- stb. termekben) falra függesztése, állandóan szem előtt tartja és önkéntelenül is rögzíti a légoltalom lényeges tudnivalóit. Az „**I**” táblázatról való oktatás, az oktatóknak nagy könnyítés!

Az „**E**” nagyság vezető személyek hivatalos helyiségeiben, tanári, tanítói (oktatói) szobákban, üzemek kisebb helyiségeiben, lakásokban, a 8. füzet táblázatának „**E**” nagysága kapualatti és emeletenkénti (egyéb épületrészenkénti) kifüggesztésre alkalmas. A 8. és 9. füzetek táblázataiba ajánlatos a **cselekvőket** — megfelelő helyen — ceruzával beírni.

A „**Z**” nagysággal a légoltalmi tanfolyam hallgatóit lássuk el.

Mindhárom nagyságú nyomtatvány — éppen nagyságánál fogva — fokozott áttekintést nyújt!

Előbbiekben leírt nyomtatványok kizárólag a Légoltalmi Kézikönyv kiadóhivatalában (Pap J. Ottó, Budapest, IX., Gróf Haller u. 18.) rendelhetők meg.

Bármely táblázat „**I**” nagyságának ára: 80 fillér.

„ „ „**E**” „ „ : 60 „

„ „ „**Z**” „ „ : 25 „

„ „ bármely nagysága falra függesztéshez előkészítve (vásznonra ragasztva és két léccel el látva) a megadott árak hatszorosa (4 P 80 fillér, 3 P 60 fillér és 1 P 50 fillér.

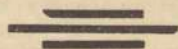
MOVE

Légoltalmi és felszerelési

==== K.F.T. ====

VI., PODMANICZKY-UTCA 45. SZ.

TÁVBESZÉLŐ: 110-480

Dräger-

rendszerű tüdő automatikus vezérlésű
oxigén és önmentő készülékek

Dräger-

rendszerű óvóhely légtisztítók.
Óvóhely gázbiztos acél ajtók.
Mindennemű légoltalmi személyi- és
szakfelszerelések.
Légoltalmi oktatáshoz szükséges any-
gok és felszerelések

ZMNE

Egyetemi Központi Könyvtár

84709963

Mecamíne

bánya és egyéb ipari gépek
és berendezések vállalata

Födémszerkezetek

Vastámfák

Szelőztető beren-
dezések

Óvóhelyek

Budapest,

I., Attila utca 89. T.: 161-592.

IV., Apponyi-tér 1. l. T.: 384-110

„DRÄGER” oxygénés önmentők

„DRÄGER” GÁZÁLARCOK mindennemű gázok ellen védő szűrőbetétek

„DRÄGER” óvóhely-légtisztítók

„DRÄGER” gázvédő ruhák hólyaghuzó-gázok ellen

„DRÄGER” oxygénés belélegző-készülékek

„DRÄGER” CHRÖTER"-féle gázkémlő készülékek

„DRÄGER” fertőtlenítő készülékek gázálarcokhoz és oxygénés önmentőkhöz

Klórmez-szóró targoncák

Gáz- és szilánkbiztos óvóhely-ajtók és ablakok

Gyártja:

Vadásztöltény-, gyutacs- és fém-

árugyár Rt.

gázvédelmi osztálya

Budapest, V., Mérleg-utca 3. sz.

Telefon: 18-38-20.